

1969

KARSZT-ÉS BARLANGKUTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT KÖRLEVELE

TÁRSULATI ÉLET

Rendkívüli ünnepi közgyűlést tartott Társulatunk 1969. május 14-én 17 órai kezdettel. Dr. Láng Sándor elnök megnyitóbeszédében megemlékezett a Tanácsköztársaság dicső napjairól, kiemelve annak kulturális, katonai- és politikai-földrajzi vonatkozásait. - A közgyűlés megemlékezett elhunyt vezetőségi tagjairól. Dr. Kerti Györgyről dr. Dénes György, dr. Vértes Lászlóról dr. Jánossy Dénes, dr. Papp Ferencről Maucha László tartott emlékbeszédet. - Az elnök átnyújtotta dr. Dudich Endre Kossuth díjas akadémikus társulati tiszteleti taggá és diszelnökké történt választásáról szóló oklevelet, majd dr. Dudich Endre megtartotta diszelnöki székfoglalóját. - Az elnök átnyújtotta dr. Papp Ferenc özvegyének az elhunyt professzor tiszteleti taggá választásáról kiállított disz-oklevelet. - Ezután átadta a Társulat kitüntető érmeit és okleveleit, melyek kiosztására 1966 óta nem került sor. A Társulat 1966-os közgyűlése Herman Ottó éremmel Horváth Jánost, Kadić Ottokár éremmel Jánossy Dénest tüntette ki. Ugyanez a közgyűlés a barlangkutató csoportok közül Herman Ottó emléklapot a VTSK. Barlangkutató Csoportnak, Vass Imre emléklapot a miskolci Herman Ottó Barlangkutató Csoportnak adományozott. Az 1967. évre a Társulat Herman Ottó éremmel dr. Dénes Györgyöt, Kadić Ottokár éremmel dr. Vértes Lászlót, Vass Imre éremmel Révész Lajost tüntette ki. 1968-ban a Társulat Herman Ottó érmet Schönviszky Lászlónak, Vass Imre érmet Szilvássy Andornak adományozott. - A közgyűlés utolsó napirendi pontjaként, dr. Dénes György főtitkár előterjesztette az alapszabály módosítás tervezetét, amely a Társulatnak a MTESz-be való felvétele esetén lép életbe. A közgyűlés egyhangú határozatot hozott, hogy a Társulatnak a MTESz-be való felvételéig a régi alapszabály marad érvényben, a felvétellel egyidejűleg a módosított alapszabály lép életbe. - Végül dr. Láng Sándor megköszönte a tagság megjelenését és további jó munkát, kellemes nyarat, eredményes nyári feltárásokat kívánva a közgyűlést beárta.

(A közgyűlésen elhangzott elnöki megnyitóbeszédet, diszelnöki székfoglalót, valamint a három emlékbeszédet Társulatunk folyóiratai teljes terjedelmükben közölni fogják.)

Sz. K.

BARLANGI MENTŐSZOLGÁLATOSAINK KORMÁNYKITÜNTETÉSE

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány többszörös életmentésért az "Életmentő Érdemérem" kormánykitüntetéset adományozta a Barlangi Mentőszolgálat vezetőjének dr. Dénes Györgynek másodizben, valamint Révész Lajos, Sándor György, Simsa Péter, Székely Kinga és Thieme Andor barlangi mentőszolgálatosoknak. A kormánykitüntetések a Minisztertanács elnökének megbízásából a Pestmegyei Tanács VB. elnöke 1969. április 12-én ünnepélyes keretek között nyújtotta át.

Az Északmagyarországi Intézőbizottság, kiemelkedő társadalmi munkájukért díszes emléklappal tüntette ki dr. Kessler Hubert társelnökünket és Magyarai Gábor barlangigazgatót. A kitüntető emléklapokat dr. Vályi Péter pénzügy-miniszter, az Északmagyarországi Intézőbizottság elnöke nyújtotta át.

Tizenöt év mérlege

Kereken másfél évtizeddel ezelőtt egy kis budai kerthelyiség összetolt asztalainál tartotta alakuló ülését az a lelkes gárda, amely Kinizsi barlangkutató csoport néven vált ismertté. A kis egység neve gyakran változott: kezdetben az Élelmiszeripari Minisztérium Kinizsi Sportköréhez tartozott, majd a Kinizsi Természetbarát Egyesülethez, aztán az FTC-hez került, jelenleg pedig a IX. kerületi Természetbarátok Sportkörében működik önálló csoportként.

A kis barlangász-kollektiva tartós egységét még az 1954-es esztendő pecsételte meg: ekkor sikerült feltárniok az Aggteleki-karszt harmadik leghosszabb barlangrendszerét, az égerszögi Szabadság-barlangot. Ez azóta is a csoport "házi-barlangja", amelyet igen részletesen feltérképeztek és leirtak, magában a barlangban pedig sokféle szpeleológiai tanulmányokat folytattak. A csoport 1955-68. között 13 nagyobb barlangkutatói táborozást, valamint több tucat rövidebb feltároló és adatgyűjtő expedíciót szervezett. Ezek során tiznél több, korábban ismeretlen barlangba jutottak be. A térképezési akciók keretében mintegy negyven barlangot, illetve üreget térképeztek fel.

A csoport munkája nemcsak a feltárási és térképezési tevékenységben merült ki, hanem sokoldalú tudományos tevékenységet is folytattak a keretében tömörült geográfusok, geológusok, kémikusok stb. A csoporttagok tollából az elmúlt években mintegy 50 tudományos értekezés látott napvilágot, ugyszintén sok népszerűsítő cikk. Gazdag ismeretterjesztő munkát is végeznek a csoport tagjai, főleg a TIT keretében: a másfél évtized alatt közel félezer vetítettképes előadást tartottak.

A Kinizsi-FTC barlangkutató csoport nemcsak belföldi kutatásokat végzett, hanem számos expedíciót indítottak külföldre is. Ezek közül néhány, Földünk kevésbé ismert karsztvidékeire szervezett vállalkozás, mint pl. a dél-kínai és indonéziai, nemzetközi szpeleológus körökben is elismerést váltott ki. A csoport tagjai jelenleg több mint 30 ország barlangkutatóival tartanak fenn szoros kapcsolatot.

A másfél évtized mérőköve gazdag és eredményes utszakaszt zár le. Reméljük, hogy a sikerekben a következő időszak sem marad el mögötte.

Balázs Dénes.

A Barlangi Mentőszolgálat budapesti csoportja a Magyar Vöröskereszt III. Kongresszusa alkalmából bemutatót tartott a Mátyáshegy keleti kőfejtőjében.

A mentőszolgálatosok feladata különböző sérülést szenvedettek barlangból való kimentése volt. A gyakorlat négy részből állt.

Az első csoport egy kisebb törmelékleten közelítette meg a barlangszáját, majd a sérültet felkutatva azt elsősegélyben részesítette. Miután a sebesült a baleset során csak kisebb sérüléseket szenvedett, két mentőszolgálatos támogatta a segélyhelyre.

A második csoport feladata nehezebb volt. A barlangot alulról meredek sziklafalon kellett megközelíteni, amit csak szögeléssel és kötélhágcsó segítségével lehetett megvalósítani. A balesettest elsősegélyben részesítették és miután kéz-sérülése miatt saját erejéből a sziklafalon lemászni nem tudott, a mentőcsoport vezetője ülőhurokba ültetve a hátára vette és kötélén ereszkedve hozta le a sziklafalon.

A harmadik csoport feladata volt a legösszetettebb és legnehezebb. A barlangba felülről, a szakadék pereméről rappelezéssel jutottak be. Amíg ketten a gerincsérült balesettest látták el, addig a csoport többi tagja a rádión kért hordágyat szállító társukat huzta fel kötélén a barlangba. A sérültet a hordágyra erősítették, testét gumimatracral védték a lehulló kövek ellen, majd csigán átvett kötél segítségével és egy vele párhuzamosan ereszkedő mentőszolgálatos irányításával a sziklafalon leeresztették.

A bemutató utolsó feladata, egy magatehetetlen sérült szakadék felett való átjuttatása volt, amit a mentőszolgálatosok hordágy, kötél és csiga segítségével kifogástalanul oldottak meg.

A mentőszolgálat bemutatóját megtekintette Ludmilla Molcsanova, a Szovjetunió Vöröskereszt és Vörösféldhold Társasága moszkvai bizottságának elnöke, Gerhard Voigt, az NDK Vöröskereszt szervezete berlini bizottságának titkára, Boris Georgiev, a Bolgár Vöröskereszt szófiai városi bizottságának titkára, Vollár János a Magyar Vöröskereszt budapesti titkára, dr. Báth György orvos alezredes a Polgári Védelem Budapesti Parancsnokságának vezető orvosa, dr. Véssey Zoltán adjunktus a mentőkorház sebészfőorvosa, mentőszolgálatosaink oktató orvosa, Társulatunk elnökségének és Választmányának számos tagja és sok érdeklődő.

Sz. K.

Vizsgáztak a miskolci mentőszolgálatosaink.

A Barlangi Mentőszolgálat Északmagyarországi Csoportjának tagjai számára az Országos Mentőszolgálat Miskolci Állomásának vezető főorvosa dr. Kubassy László vezetett elsősegélynyújtó tanfolyamot, melynek anyagából tizenhárom mentőszolgálatos tett eredményes vizsgát május 20-án. A vizsga után Társulatunk főtitkára, mint a BMSZ országos parancsnoka átnyújtotta a BMSZ igazolványát és jelvényét a vizsgázott barlangi mentőszolgálatosoknak.

D. Gy.

Az Óbudai Szeszgyár Kinizsi Barlangkutató Csoportja megkezdte a Pálvölgyi-barlang szabatos újrafelmérését. Egyrészt a régi térképen néhány hibát észleltünk, ennek korrigálása, másrészt a Pálvölgyi-kőfejtő barlangjai genezisének jobb megértése céljából indítottuk el barlangfelmérő munkálatainkat. A Harcsaszáju-Bagyura-barlang térképezését már 1967-68-ban elvégeztük, a kisebb üregek felmérése az idej programunkban szerepel. A konkrét mérő munkák mellett kísérletezünk új mérési módszerekkel is. Foglalkozunk hidrosztatikai szín-

tézési módszer kidolgozásával, melyről társulati szakülésein szándékozunk beszámolni. A módszer barlangban is alkalmazhatóvá válhat. A VITUKI megbízásából a Pálvölgyi-barlangban folyamatosan észleljük a karszton való vizátszivárgást, valamint a barlangban és a felszínen meteorológiai észlelést is végzünk.

Vukov Péter

A Baradla-alsó-barlang feltáró kutatása

A Bp. Vörös Meteor barlangkutatói 1968-ban dr. Dénes György irányításával hozzákezdtek a Baradla-alsó-barlang feltáró kutatásához.

A Horváth Győző vezetésével tevékenykedő könnyűbuvár csoport Baross Gábor segítségével felmérte az Alsó-barlangnak 1957-ben táróval megnyitott forrás felőli szakaszát, amely 90 m hosszúnak bizonyult (a táróval együtt 136 m); Petró János közreműködésével eltávolították a végponti szifonból a továbbjutást akadályozó omladéktömeget, majd 1969. május 25-én Horváth Győző vezetékes könnyűbuvár készülékkel áthatolt a 7 m hosszú szifonon és egy tágas terembe, majd egy folyosóba bejutva az Alsó-barlang 30 méternyi eddig ismeretlen szakaszát tárta fel, melynek végét sziklaomladék zárja el. A soronkövetkező feladat ennek szétbontása lesz.

A kutatók dr. Dénes György irányításával sorban bejárták, illetve megvizsgálták a Baradla valamennyi barlangi víznyelőjét, aminek alapján a korábbi véleményekkel szemben az a meggyőződés alakult ki, hogy az Alsó-barlangba való bejutásra az Óriás-termi-víznyelőn át nyílik a legrealisabb lehetőség. Szenthe Istvánnak 1969. május 4-én sikerült az Óriás-termi-víznyelő omladéktömegén át bontással kb. 30 m mélységig jutnia és ezzel az Alsó-barlangot jelentősen megközelítenie. A május 23-25-i expedíció során Szenthe István további omlások átbontásával kb. 35 m mélyen a barlangi nyelő torka alatt szálkőben kialakult tágas termekbe, kvarckavicsal borított aljzatu folyosókba hatolt be, nyomában Alkir András, Berán János, dr. Dénes György, Horváth Győző és Nyirő László kutatókkal. A végső terem sarkában, az omladék alatti mélyponton az Alsó-barlang patakjának egy rövid szakaszát tárta fel a kutatás. Az omladékkal, illetve szifonnal minden irányban lezárt patakszakasz vize lassu mozgásban van. Csak további kutatások tisztázhatják, hogy az Alsó-barlang patakjának egy oldalra kinyúló öbléhez, vagy egyik deltaágához jutottak el a kutatók.

Dr. Dénes György

A Pálvölgyi-kőfejtő régi Hideglyuk-barlangjában, 1969. IV. 26-án térképezési bejárás közben Horváth János tagtársunk balesetet szenvedett. Zuhanásánál a műanyag védősisak életmentőnek bizonyult. A sérült önerejéből a felszínre feljutni nem tudott. Társa Szunyogh Gábor a Pálvölgyi-barlangnál tartózkodó barlangkutatóktól kért segítséget. A főleg felső szakaszában igen nehéz hasadékbarlangból a gyorsan szervezett mentőbrigád hat órás megfeszített munkával, helyenként a törmelék megbontásával segítette ki a magatehetetlen sérültet. A mentésben résztvevők, Hancsik András, Palánkai János és Szunyogh Gábor a barlangkutató bajtársiasság igen szép példáját mutatták.

Cs. Á.

Értesítjük a tagságot, hogy a júniusra tervezett Barlangnap, Benedek Endre főmérnök, a dorogi Kadić Ottokár Barlangkutató Csoport vezetőjének betegsége miatt későbbi időpontban kerül megrendezésre.

Kiadja: A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat. (Bp. VI. Gorkij fasor 46-48.)

Felelős szerkesztők: Dr. Dénes György és Csekő Árpád

Felelős kiadó: Dr. Hegedűs Gyula

69. "T" 1664